

Instytut Pamięci Narodowej - Szczecin

<https://szczecin.ipn.gov.pl/pl9/publikacje/ksiazki-szczecin/31083,Srodki-masowego-zaklamania-Gadzinowki-w-czasie-stanu-wojennego.html>
23.04.2024, 08:02

Środki masowego zakłamania. Gadzinówki w czasie stanu wojennego

Środki masowego zakłamania.

Gadzinówki w czasie stanu wojennego,
red. Sebastian Ligarski, Szczecin 2102,
165 s. (seria: Dziennikarze - Twórcy -
Naukowcy)

[Wersja elektroniczna publikacji w Bibliotece Cyfrowej IPN](#)

Propaganda w czasie stanu wojennego (1981–1983) to niezwykle szerokie spektrum działań prowadzonych przez różnego rodzaju instytucje-gremia, mających jeden wspólny mianownik: opanowanie umysłów społeczeństwa polskiego. Oddawana w ręce Czytelników publikacja ma charakter analityczny, łączący metodologię badań historycznych i prasoznawczych. Jej celem jest zachęcenie do kontynuowania studiów nad prasą lat osiemdziesiątych. Tych dramatycznie brak. Problem stanowiło nawet ustalenie pełnej listy szesnastu tytułów dzienników partyjnych, które ukazywały się w pierwszym okresie stanu wojennego. To zadziwiająca, zwłaszcza że coraz większa ilość archiwaliów staje się dostępna dla historyków.

O wyborze czterech gazet, których historia składa się na treść tej publikacji, zdecydowały dwa główne czynniki. Po pierwsze, wszystkie cztery redakcje gazet tworzyły połączone zespoły redakcyjne gazet partyjnych i tzw. czytelnikowskich. W skład gazety gdańskiej i krakowskiej wchodziły po trzy dzienniki. Na Dolnym Śląsku dokonano szczególnego eksperymentu, gdyż oprócz połączenia redakcji „Gazety Robotniczej”, „Słowa Polskiego” i de iure (lecz nie de facto) „Wieczoru Wrocławia” dodatkowo zawieszono wydawanie gazet w ościennych województwach (jeleniogórskie, legnickie, wałbrzyskie), tworząc jedną gazetę

dla całego regionu, pod zmienionym tytułem. W Szczecinie połączono redakcje dwóch gazet, tworząc nowy tytuł prasowy. Po drugie, prasa ta, z małymi wyjątkami dotyczącymi dzienników gdańskiego i krakowskiego, nie stała się przedmiotem głębszego zainteresowania historyków i prasoznawców. Powszechna opinia o ich funkcjonowaniu ograniczała się do stwierdzenia, że była to prasa nieciekawa, sterowana przez władze, kłamliwa, nieczytana, odrzucana przez większość społeczeństwa, o małym zasięgu wydawniczym, a więc niewarta traktowania jako źródło historyczne. Potrzeba zweryfikowania tego typu sądów stała się kolejnym powodem podjęcia tej tematyki.

Książkę podzielono na cztery rozdziały, które prezentują kolejne tytuły prasowe. Teksty mają podobny układ (odchylenia od niego często warunkował stan zachowanych źródeł): zawierają krótki rys historyczny prasy na danym terenie, przedstawienie zagadnień dotyczących organizacji gazety w momencie wprowadzenia stanu wojennego (w tym – powołania redakcji, weryfikacji dziennikarzy, kwestii technicznych produkcji gazety i jej szaty graficznej), opis jej zawartości oraz podsumowanie funkcjonowania danego tytułu.

W recenzowanym tomie, poprzedzonym obszernym wstępem autorstwa jego redaktora, zaproponowano charakterystykę owych hybrydowych wydawnictw. I już samo zebranie w jednym tomie tak obszernych, bogato zaopatrzonych w wyniki kwerend źródłowych, artykułów jest przedsięwzięciem pionierskim na polskim polu naukowym, na którym wszak zagadnienia polityki informacyjnej i propagandowej okresu stanu wojennego mają już bogatą literaturę. Jednak powyższa inicjatywa pozwoliła na wyraźnie określonym terenie badawczym pokazać i zanalizować politykę informacyjno-propagandową komunistów w najbardziej gorącym okresie pierwszych tygodni stanu wojennego.

Fragment recenzji prof. Grzegorza Straucholda

SPIS TREŚCI

Sebastian Ligarski, Wstęp

Jacek Wojsław, „Dziennik Bałtycki” – „Głos Wybrzeża” – „Wieczór Wybrzeża”

Ewa Zając-Goleń, „Gazeta Krakowska” – „Dziennik Polski” – „Echo Krakowa”

Paweł Szulc, „Wiadomości Szczecińskie”

Sebastian Ligarski, „Monitor Dolnośląski”

Indeks osobowy

Gdzie kupić publikacje:

[Szczecin](#)